

Nr 477

Av herr Nordgren m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m.

(Lika lydande med motion nr 397 i Första kammaren)

I årets statsverksproposition, tionde huvudtiteln, föreslås under anslaget Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m. att förenämnda anslag skall för budgetåret 1962/63 utgå med 435 000 kronor. Förslaget innebär att i förhållande till anslagets storlek under innevarande budgetår detsamma föreslås höjt med 35 000 kronor från 400 000 kronor.

I sin petitaframställning till 1962 års riksdag hemställer styrelsen för statens hantverksinstitut, att anslaget höjes med 175 000 kronor till 575 000 kronor. Härav avses:

1. För beräknade ökade löne- och pensionskostnader m. m.	50 000 kr.
2. Uppräkning av anslaget i proportion till den stegrade verksamheten	75 000 »
3. Utvidgade verksamhetsuppgifter	50 000 »

S:a 175 000 kr.

Departementschefens förslag innebär att institutet med oförändrad verksamhetsnivå dels icke erhåller tillräcklig kompensation för de senaste årens allmänna lönekostnadsökningar, dels icke heller torde komma att erhålla procentuell täckning på anslaget för den lönekostnadsstegring, som kan förutses komma att inträffa under år 1962 efter förestående lönerörelse. Det kan anmärkas, att institutets lönekostnader inom anslaget Bidrag till kursverksamheten utgör ca 1,3 miljoner kronor, varför varje procents lönestegring skulle innebära en kostnadsökning med 13 000 kr. för år. Mot bakgrunden av ovannämnda siffror synes institutets anslagsyrkanden för lönekostnadsökningar vara mycket modesta.

Till den väsentliga utvidgning av verksamheten, som vid institutet inträtt under särskilt de senaste 4—5 verksamhetsåren och som utförligt redovisats i dess budgetframställning, har i statsverkspropositionen icke någon hänsyn tagits. Under dessa år har institutet dels kunnat utbygga tidigare yrkes- och fackområden, dels utvidgat sin verksamhet till nya dylika områden. Utbyggnad på tidigare verksamhetsområden föreligger särskilt vad beträffar de måleritekniska, elektrotekniska, mekaniska och värme- och sanitetstekniska områdena. Nyutvidgning till nya områden har främst skett inom svagströms- (radio- och televisionsteknik) och yrkestvättområdena,

där i båda fallen moderna och ändamålsenliga laboratorier inrättats. En väsentlig utbyggnad av laboratorieverksamheten inom det värme- och sanitetstekniska fackområdet har även företagits, inom vilket område även kursverksamheten starkt ökat bl. a. omfattande kurser på hög teknisk nivå och av synnerligen aktuell art, t. ex. kurser i instrument- och regleringsteknik och en större och kontinuerligt fortlöpande kursverksamhet för skötsel av vatten- och avloppsverk för befattningshavare inom kommuner och industrier m. fl.

Den starkt utvidgade verksamheten har självfallet krävt ett ökat behov av personal, för vilken lönekostnaderna så gott som helt kommit att belasta anslaget för kursverksamheten. Personalökningen kan emellertid i förhållande till den utvidgade och nyutbyggda verksamheten anses vara synnerligen måttlig och väl avpassad för verksamheten.

Personalbeståndets utveckling inom anslaget visas genom följande siffror:

Budgetåret	1955/56	utgjorde	antalet	anställda	inom	anslaget	52
»	1956/57	»	»	»	»	»	55
»	1957/58	»	»	»	»	»	58
»	1958/59	»	»	»	»	»	61
»	1959/60	»	»	»	»	»	64
»	1960/61	»	»	»	»	»	68

För närvarande uppgår antalet anställda inom anslaget till 72 (exkl. städningpersonal och viss tillfällig personal). Det kan även erinras om att institutet till följd av den starka verksamhetsökningen inom anslaget i stor utsträckning nödgats anställa kontors-, laboratoriebiträdes- och vaktmästarpersonal m. fl. för med verksamheten sammanhängande absolut nödvändiga arbetsuppgifter. Enligt de finansieringsgrunder som är gällande för institutets verksamhet (prop. 153/47) skall i princip staten svara för lönekostnaderna för dylik personal genom anställning inom löneplan, ett förhållande som institutet i sina riksdagspetita framhållit sedan flera år tillbaka. Den ungefärliga lönekostnaden för år 1961 för denna personal, vilken kostnad sålunda belastar kursanslagets lönekonto och måste täckas genom de olika facksektionernas yttre verksamhet, uppgår till ca 170 000 kronor.

Till följd av den ovan skisserade utvecklingen har det genom anslaget Bidrag till kursverksamheten m. m. avsedda statliga stödet för verksamheten minskat relativt taget. Samtliga områden erhåller ett proportionsvis mindre stöd från det allmänna än tidigare. Till de aktuella nyplanerade verksamhetsuppgifter som anges i institutets riksdagspetita och varav behov otvivelaktigt föreligger i dagens tekniska och ekonomiska situation tages i statsverkspropositionen ej heller någon hänsyn.

Beträffande anslagets storlek i allmänhet i relation till verksamhetsomfattningen har statsmakterna visserligen icke förbundit sig att mer eller

mindre automatiskt följa en viss bestämd norm. Det torde dock ligga i sakens natur att vid mera väsentliga verksamhetsökningar en justering uppåt av anslaget bör komma till stånd för att garantera den nödvändiga stabiliteten i institutets arbete. Därest verksamheten över en viss marginal blir beroende av inkomster som icke med säkerhet kan beräknas kommer institutets möjligheter att fullgöra sina arbetsuppgifter att väsentligt försämrats. Med anslagets i statsverkspropositionen föreslagna belopp och med hänsyn till den verksamhet med stegrade kostnader som kan förutses torde en sådan försämring komma att inträffa. Vidare uppstår i sådant läge ytterligare svårigheter att för verksamheten förvärva och behålla lämplig och kompetent personal. Svårigheter härutinnan föreligger redan, särskilt avseende teknisk personal, med de omfattande åtaganden beträffande löner och pensionskostnader för vilka institutet i nuvarande verksamhetsläge nödgas svara inom ramen för sitt anslag för kursverksamheten.

En anpassning av anslagets belopp till verksamhetsomfattningen synes icke ha skett på flera år. De anslagshöjningar som kommit till stånd har huvudsakligen utgjort en kompensation för de kostnadsökningar som, procentuellt beräknade på anslagets aktuella belopp, följt av den allmänna löne- och prisnivåns höjning. Den föreslagna anslagshöjningen innebär att under tre år i följd höjningen utgör 35 000 kronor för år. En procentuell beräkning giver vid handen, att t. ex. under budgetåret 1953/54 anslaget svarade för 31 % av kostnaderna över detsamma och att denna siffra i stort sett uppehållits till år 1956, efter vilken tidpunkt den alltjämt fortgående verksamhetsstegringen vid institutet varit särskilt framträdande. Relations-siffrorna för anslag och utgifter utgjorde budgetåren 1957/58 23,5 %, 1958/59 20,2 %, 1959/60 17,7 % och 1960/61 16,7 %, sålunda en kontinuerlig minskning.

Tages i betraktande det totala anslagsstödet för institutets verksamhet, alltså med beaktande även av avlönings- och vissa omkostnadsanslag o. d., gör sig samma fallande tendens gällande. Under de senaste fyra åren har procentsiffrorna totala kostnader och anslag utgjort: 1957/58 48 %, 1958/59 42 %, 1959/60 40,2 % och 1960/61 37,6 %. I början av 1950-talet uppgick motsvarande procentsiffra till 50 % och däromkring, en siffra som styrelsen för institutet ansett vara lämpligt avvägd med hänsyn till att en nödvändig stabilitet i institutets ekonomi skall kunna upprätthållas.

För att belysa verksamhetsutvecklingen vid institutet under de fyra senaste åren kan några siffror lämnas:

År	Antal kurser	Kursdelt.	Kursdelt-timmar	Konsultations-uppdrag
1957/58	427	10 367	296 119	3 608
1958/59	396	9 378	307 713	4 026
1959/60	404	9 340	314 690	4 464
1960/61	488	13 488	405 650	3 853

Enär kurserna för de olika åren varierar med avseende på längd, omfattning eller inriktning, avpassade efter ett större eller mindre antal kursdeltagare, lämnar uppgiften om kursdeltagartimmar den mest klara bilden av kursverksamhetens utveckling. I konsultationsverksamheten kan skönjas en utveckling mot större och mera omfattande uppdrag. Önskvärt är emellertid att rådgivningsverksamheten ytterligare kan utbyggas efter linjer, som institutet i sina riksdagspetita framhållit och som nedan angives.

Beträffande kursverksamheten kan även nämnas, att den tekniska utvecklingen medfört att kurserna blivit väsentligt mera avancerade än tidigare och i många fall mera grundliga. Kostnaderna för lärare och föreläsare, undervisningsmaterial, administration m. m. har härigenom relativt ökat. Den ambulerande kursverksamheten ute i landet uppvisar en fortsatt ökning, vilket även medfört högre kostnader, närmast rese-, transport- och traktamentskostnader. Verksamhetsökningen har givetvis också tillfört institutet ökade inkomster. Kostnadsstegringen är emellertid så väsentlig att — såsom av de lämnade procentsiffrorna framgår — institutets förutsättningar att kunna upprätthålla och utveckla sin verksamhet allvarligt försämrats. I detta sammanhang kan noteras, att institutets kursavgifter torde vara de högsta som förekommer inom ett offentligt undervisningsorgan, även om hänsyn tages till att kurserna är av sådan art att i regel mycket kvalificerad teknisk och dyrbar specialexpertis måste utnyttjas och dyrbar undervisningsmateriel komma i fråga.

Då genom statliga initiativ på många andra håll inom samhällslivet åtgärder syftande till ökade utbildnings- och fortbildningsmöjligheter till rimliga och i många fall obetydliga kostnader för den enskilde vidtagits, synes det icke vara rätt och tillbörligt att främst den mindre företagsamhetens representanter — företagare och andra yrkesmän — skall särskilt hårt belastas i detta avseende. Ett medelkurspris av 125—175 kronor för vecka är avgjort för högt. Klagomål har i många fall redan förekommit över institutets kursavgifter, varför vid en eventuell ytterligare höjning av dessa institutets verksamhet allvarligt kan äventyras till följd av minskat deltagarantal. Inför den kostnadsstegring som redan nu kan förutses inträffa under budgetåret 1962/63 måste, då kursavgifterna inom så gott som alla kursstyperna icke ytterligare bör höjas, en avsevärd höjning av institutets anslag för kursverksamheten komma till stånd, därest institutet skall kunna upprätthålla och vidareutveckla sin verksamhet till gagn för näringslivet.

Institutet bedriver inom ramen för anslaget Bidrag till kursverksamheten m. m. även en omfattande informations- och rådgivningsverksamhet. Denna verksamhet skall i princip vara självbärande. Dock torde i vissa avseenden, som i institutets riksdagspetita framhållits, ett visst statligt stöd för denna verksamhet vara motiverat. Bl. a. torde inför perspektivet av det europeiska frihandelsområdet institutets tekniska rådgivnings- och rationaliseringsverksamhet böra intensifieras. Institutet har i sin petitaframställning nu

och tidigare berört denna fråga och härvid anslutit till vad som i statsutskottets utlåtande 201/56 anförts beträffande förenämnda verksamhet i anledning av motioner vid 1956 års riksdag.

I statsutskottets utlåtande hade bl. a. framhållits, att det skulle ankomma på institutet att i berörda frågor inkomma med framställning. Då sådan framställning numera gjorts i dess riksdagspetita, torde frågan om den tekniska informations- och rationaliseringsverksamhetens utbyggnad och förstärkning böra upptagas till prövning, i synnerhet som de förhållanden som år 1956 av motionärerna ansågs tala för åtgärder i detta avseende ytterligare aktualiserats.

Med anledning härav och med åberopande av vad som ovan anförts hemställes,

att riksdagen måtte till Statens hantverksinstitut: Bidrag till kursverksamheten m. m. för budgetåret 1962/63 anvisa ett reservationsanslag om 575 000 kronor i stället för i statsverkspropositionen föreslagna 435 000 kronor.

Stockholm den 26 januari 1962

Hans Nordgren

Tage Magnusson

Eric Nelander

i Borås

Jan-Ivan Nilsson

Bo Turesson

Dag R. Edlund

i Tvärålund

Sigvard Larsson

Thorbjörn Fällidin

Olle Westberg

John Eriksson

Märta Boman

Erik Magnusson

i Bäckmora

i Tumhult

Harry Carlsson

Hans Wachtmeister

Nr 478

Av herr Nordgren m. fl., om utredning rörande den sannolika utvecklingen av småbåtsbeståndet, m. m.

(Lika lydande med motion nr 402 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1962

Hans Nordgren

Bengt Bengtsson

Hans Wachtmeister

i Göteborg
